

ZANEMARENI INTERPRETI

ivan supek

Neke glazbenike kao da stalno prate “svjetla pozornice” i, ma što činili, uvijek zadobivaju sveopću pozornost. Drugi, podjednako dobri, pored njih (i nas) prolaze pak pomalo nezamijećeno. U našem dobu masmedija i instant *glamour* (ne)kulture oni ostaju nekako postrani i pomalo zanemareni.

Ako ne prave ekscese ili ih ne krasi neka “fotogenična” vrlina (ili još bolje mana), nisu zanimljivi i o njime se ne piše. U tu kategoriju izvrsnih ali ipak donekle zanemarenih vrhunskih glazbenika spadaju i trojica odabranika za ovaj napis: **EUGEN JOCHUM, WILHELM KEMPF & CLIFFORD CURZON.**

LUDWIG VAN BEETHOVEN**Simfonije, Uvertire****Liselotte Rebmann, Anna Reynolds, Anton de Ridder, Gerd Feldhoff,
Royal Concertgebouw Orchestra, Eugen Jochum**

Universal Music © Philips 475 8147 (6CD)

Eugen Jochum (1902.-1987.) je snimio svoj prvi ciklus Beethovenovih simfonija za Deutsche Grammophon Gesellschaft između 1952. i 1961. godine s Berlinčanima i Bavarcima, a to je ujedno i prvi ciklus Beethovenovih simfonija koji je DG izdao. Nažalost, što zbog činjenice da je dio simfonija snimljen u mono zapisu, a da osim toga od šezdesetih godina Jochum više nije glavna "zvijezda" - Karajan, naime, od 1959. godine ponovno snima za DG, njegov komplet je uglavnom bio nedostupan. Nakon smrti Furtwänglera mlađi Karajan istisnuo je Jochuma kao pretendenta na mjesto njegovog nasljednika na poziciji šefa dirigenta Berlinske filharmonije a to se potom ponovilo i unutar spomenute diskografske tvrtke. Jochum svoj drugi ciklus krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća snima za Philips sa slavnim Concertgebouw Orchestrom, a svoj treći i posljednji s London Symphony Orchestra za EMI u slijedećoj dekadi. Karajan u tom razdoblju za DG snima svoja slijedeća tri kompletna ciklusa, nakon prvotnog za EMI sredinom '50-ih godina prošlog stoljeća.

Za utjehu, Jochumov ciklus je onaj koji dobiva preporuku jer nema loši(ji)h izvedbi (Karajan nikada nije posve izašao na kraj s "Pastoralnom"). Odlikuju ga ujednačenost stila i samozatajnost, ali nikako na štetu interpretacijske izvornosti ili uvida. Glavna snaga je u ispravnom i preglednom iznošenju arhitekture Beethovenovih složenih kompozicija, sa sjajnim osjećajem za dinamiku. Izvedbe "Eroice" ili "Sedme" ili "Osme simfonije" su

odlične, a "Deveta" je upravo sjajna (slično kao i njegova izvedba "Misse Solemnis" iz 1970. godine, također s Concertgebouw orkestrom za tvrtku Philips) jer Jochum vješto izbjegava osjećaj "prenapregnutosti" kod svojih sjajnih iako uglavnom manje poznatih holandskih pjevača. Izvedba teče lako i pregledno, bez gubitka monumentalnosti, čuvajući spontanost i emocionalnu napetost završnog stavka. Riječ je o ponajboljoj izvedbi uz slavnu Fricsayevu izvedbu iz 1958. godine, ali znatno bolje snimljenoj. Zapravo, u najnovijem digitalnom *remasteringu* sve ove Philipsove snimke su odlične.

LUDWIG VAN BEETHOVEN**32. klavirske sonate****Wilhelm Kempff**

Universal Music © DG 477 7958 (8 CD)

Razlozi zašto Kempff danas nije "razvikaniji" su nešto drukčiji nego kod Jochuma. On nije bio u ničijoj sjeni, za DG snima svoj prvi mono ciklus '50-ih, a potom i u stereo zapisu već sredinom '60-ih godina prošlog stoljeća i te ploče stalno su bile dostupne, bilo pojedinačno, bilo kao komplet. Razlozi su prvenstveno u Kempffovom temperamentu, budući da je bio sklon introspekciji i umjerenosti. Ničim nije dodatno "poticao" interes za sebe osobno ili svoje glazbene interpretacije, a nisu ga pratile ni "priče" bilo koje vrste.

Wilhelm Walter Friedrich Kempff (1895.-1991.) počeo je javno svirati 1917. godine, a posljednji recital održava u Parizu 1981. godine, a tada se povlači zbog Parkinsonove bolesti. U tih gotovo šezdeset i pet godina javnog nastupanja proslavio se prvenstveno kao interpret Beethovena i Schuberta. Njegovog Beethovena odlikuju umjerena tempa i dinamika, uz

UNIVERSAL MUSIC CROATIA

www.UniversalMusic.hr

Noviteti iz Universal Music kataloga za sve ljubitelje glazbe:

Yannick Nézet-Séguin
STRAVINSKY & STOKOWSKI

Hélène Grimaud
JOHANNES BRAHMS: Piano Concertos

Mitsuko Uchida
SCHUMANN: Piano Works

Rafal Blechacz
CHOPIN: Polonaises

Bryn Terfel & The Mormon Tabernacle Choir
Homeward Bound

nevjerojatan osjećaj za ritam. Sklonost lirizmu i spontanom interpretiranju naročito uspješno dolazi do izražaja u Beethovenovim "umjerenijim" sonatama - spomenimo tek "Mondschein", "Pathetique" i "Waldstein sonatu". Kada djelo traži veliku gestu i čeličnu šaku, tu je Kempff nešto suzdržaniji - "Appassionata", no u drugu ruku njegov "Hammerklavier" je gotovo savršen. Glede te njegove izvedbe čuven je komentar Jana Sibeliusa kojem ju je Kempff odsvirao nekoliko mjeseci prije skladateljeve smrti: "Niste to odsvirali kao pijanist, već kao ljudsko biće". I u tome komentaru sažeti su svi razlozi i uzroci izvrsnosti njegovih izvedbi.

Sve Beethovenove sonate nesumnjivo su sjajno izvedene i vrlo dobro snimljene, pa ih mogu preporučiti svakom i kao prvi izbor i kao "dopunu" već nabavljenim izvedbama. No, ako moram preporučiti samo jedan komplet dobro snimljenih sonata u stereo formatu, nameće se Kempff kao ponajbolji izbor.

Clifford Curzon - Decca Recordings 1944-1970 Vol. 4

Piano Concertos: W. A. MOZART, L. van BEETHOVEN & J. BRAHMS

F. SCHUBERT: Piano & Chamber Music

Universal Music © Decca 841 202 (7 CD)

Razlozi zašto Clifford Curzon nije danas bolje predstavljen diskofilima, pogotovo onima izvan Velike Britanije, vrlo su slični onima za Kempffa. I on je od DECCA-e u svoje doba dobivao zasluženu pažnju i vrhunske dirigente i orkestre za pratnju. No i on je bio samozatajni glazbeni intelektualac koji nikada nije pretpostavljao svoj ego glazbenoj interpretaciji ili skladatelju. I on

je, kao i Kempff, bio okrenut klasičnom repertoaru u kojemu se za obojicu znalo kazati da pod njihovim prstima klavir jednostavno pjeva.

Clifford Curzon (1907.-1982.) završio je studij na Kraljevskoj glazbenoj akademiji u Londonu, gdje počinje i podučavati, no 1928. godine odlazi u Berlin studirati kod Artura Schnabela. Curzon kaže: "*Bio je to Schnabel koji mi je otvorio oči. On je proširio i produbio moj shvaćanje glazbe ali i sviranja glasovira.*" Curzon 1930. godine odlazi u Pariz gdje se upoznaje s Wandom Landowskom i Nadiom Boulanger. Shvaća da podučavanje nije nešto što njega zanima, pa se posvećuje isključivo izvođačkoj karijeri. Neobična odluka kada se zna da se čitav život bori sa strahom od pozornice i mikrofona.

Iako su i ostali albumi u ovoj seriji interesantni, ovaj je meni osobno najdraži. Na njemu ćete naći pet Mozartovih koncerata (20., 23., 24., 26. i 27.) s "rođenim" Mozartijancima Kerteszom (LSO) i Brittenom (ECO) za dirigentskim pultom. Boljih izvedbi gotovo da i nema. Ako se oko Mozarta možda i može sporiti, Brahmsov "Prvi glasovirski koncert" s Georgeom Szellom nema po mom sudu premca ni glede izvedbe ni glede snimke. Beethoven je sjajan ("Četvrti" i "Peti glasovirski koncert"), iako baš ne iste interpretativne razine, no značajne su to izvedbe na kojima možete čuti velikog dirigenta Hansa Knappertsbuscha - također danas pomalo zapostavljenog kada se ne govori o Wagnerovim operama. Ako vam to nije dosta, tu su između ostalih dodataka i dvije legendarne izvedbe Schuberta - fantazija "Wanderer" i kvintet "Pastrva" s članovima Bečkog okteta.

Odlična glazba, odlične izvedbe, odlične snimke - što više poželjati. Svaki ljubitelj (klasične) glazbe trebao bi ih imati u svojoj diskoteci.